

N:o 22.

Af herr **Hedborg**, *angående skrifvelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag till förbättrade garantier för en pålitlig förvaltning af omyndigs medel.*

Då de nuvarande garantierna för förmynderskapsförvaltningens pålitlighet äro alltför ringa, anser jag det nödvändigt att söka åstadkomma bättre.

Som bekant, står enligt gällande lag angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndigs egendom förmynderskap i regel under vårdnad af den rätt, som förordnat förmyndare, och under tillsyn af de för förmyndarevården i kommunerna valde gode män.

Förmyndaren skall för hvarje år afsluta räkning öfver allt hvad han haft om händer med uppgift af den säkerhet, mot hvilken den omyndiges reda penningar äro utsatte, och ingifva räkningen till gode männen. Desse skola granska räkningarna, upprätta förteckningar öfver dem och inlämna förteckningarna till vederbörande domstol eller domare, och skall vid hvarje domstol föras bok öfver de under domstolens vårdnad stående förmynderskap.

Vilja gode männen taga kännedom af omyndigs värdehandlingar, är förmyndaren pliktig att på begäran hålla dem gode männen till handa. Skulle dessa därvid finna, att annan säkerhet behöfdes för de omyndiges medel eller att förmyndaren eljest icke ordentligen skött förmynderskapet och kanske behöfver afsättas, skola de anmäla förhållandet till rätten, som förordnar såsom nödigt och skäligt pröfvas. Domstolen kan ock af eget initiativ ingripa och vidtaga erforderliga rättelser med anledning af sådana förhållanden

som de nämnda. Den omyndiges fränder och äfven den omyndige hafva sådan rätt till anmälan, som tillagts gode män.

Den sålunda lagstadgade kontrollen kan icke sägas vara tillfredsställande.

Förmyndaren skall enligt lagen i sin redovisningsräkning uppgifva den säkerhet, mot hvilken den omyndiges reda penningar äro utsatte. Jag har sett af gode män godkända redovisningsräkningar, däri någon uppgift på säkerhet för myndlingarnes tillgodohafvanden ej uppgifvits, utan hade gode männen förlitat sig på förmyndarens person. En sådan räkning upptog ett saldo myndlingen till godo å hundratusentals kronor, och då någon tid efter räkningens utfärdande förmyndaren dog och urarfvakonkurs efter honom uppstod, befanns det, att några säkerhetshandlingar för förmyndaremedlen ej funnos.

Men äfven om vid redovisning af ett förmynderskap säkerhet icke blott är uppgifven, utan äfven efter tillsägelse uppvisas, hvem vet, om ej precis samma säkerhet uppgifves och uppvisas vid redovisning på ett och samma år af ett annat förmynderskap.

Förmyndaren kan för öfrigt ena dagen uppvisa värdehandlingar till säkerhet för förmyndaremedel och andra dagen använda dem genom realisation eller till pant vid egna spekulationer.

Då det ej ens finnes föreskrift därom, att de värdepapper, förmyndaren mottager för sin myndlings räkning, skola förses med anteckning om, att de tillhöra denne, har en förmyndare nästan obegränsad frihet att handskas med dessa värdepapper.

Jag har äfven erfarenhet om, att förmyndare, som vid förmynderskaps mottagande erhållit goda säkerhetshandlingar för omyndiges medel, låtit dessa värdepapper blifva nästan alldeles värdelösa genom att ej följa affärsförhållandenas gång och utan att domstol eller gode männen påkallat någon rättelse.

Under hösten förra året erfor jag genom notiser i tidningarnas rättegångsreferat, hurusom tre förmyndare förskingrat sina myndlingars medel. Men huru många sådana fall hafva ej tilldragit sig och tilldraga sig utan att komma till offentligheten!

Affärslifvet lider också af sammanblandningen af förmyndaremedel och förmyndarens egna tillgångar. Jag har sålunda erfarit fall, då affärsmän, hvilka såsom förmyndare hade att svara för hundratusentals kronor, gjort konkurs och borgenärerna i allmänhet fått en ytterst obetydlig utdelning till följd af den förmånsrätt, med

hvilken förmyndaremedel utgå. I två af dessa fall ansågs affärsmannens ställning lysande, men då kraschen kom, framgick det, att affären drifvits med förmyndaremedel.

Bäst är enligt mitt förmenande, att en omyndigs kontanta penningar eller värdehandlingar öfverlämnas till en af staten anordnad anstalt och förmyndaren får rätt att uppbära endast hvad af afkastning eller kapital behöfves för myndlingens underhåll och uppfostran. Staten bör ikläda sig garanti för de medel, som till anstalten öfverlämnas eller representeras af de dit öfverlämnade värdehandlingar. Sådana anstalter borde inrättas på åtminstone tre ställen i landet och aflöningen till de vid anstalterna anställda tjänstemän och öfriga utgifterna för anstalterna bestridas af de omyndiges medel progressivt i förhållande till storleken af deras årliga inkomster.

Den erfarenhet jag har om bristerna i nu gällande lag om förmyndarskapsvården bjuder mig att söka åstadkomma förbättrade förhållanden på detta område. Häradshöfdingen, före detta statsrådet Ossian Berger, har skrivit en utmärkt afhandling uti förevarande ämne, hvilken finnes intagen i Uppsala universitets årsskrift 1883, och däri han varmt förordar statens garanti för omyndigs medel. Jag tillåter mig hänvisa dem, som önska en vidlyftigare utredning angående hithörande förhållanden, särskildt den utländska lagstiftningen i ämnet, till berörda afhandling.

En osund spekulation i värdepapper har på senare år betydligt tilltagit och ytterligare framhäft nödvändigheten att söka bättre skydd för omyndigs medel.

På grund af det anförda tillåter jag mig föreslå,

att Riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t göra framställning, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till förbättrade garantier för en pålitlig förvaltning af omyndigs medel.

Stockholm den 25 januari 1906.

Axel Hedborg.
